

FAGUTVIKLING

Ny praksismodell skal gi sykepleiere bedre sluttkompetanse

En ny form for praksisveiledning er testet ut på Østlandet. Sykepleierstudentene mener det blir tydeligere hva de skal lære i praksis.

[Ann-Chatrin Linqvist Leonardsen](#)

Anestesisykepleier og professor
Høgskolen i Østfold, Universitetet i Sørøst-Norge og Sykehuset Østfold

[Anne-Grethe Gregersen](#)

Høgskolelektor
Fakultet for helse, velferd og organisasjon, Høgskolen i Østfold

[Siri Brynhildsen](#)

Høgskolelektor
Fakultet for helse, velferd og organisasjon, Høgskolen i Østfold

[Mette Tindvik Hansen](#)

Høgskolelektor
Fakultet for helse, velferd og organisasjon, Høgskolen i Østfold

[Praksisstudie](#)

[Sykepleierutdanning](#)

[Sykepleierstudent](#)

Sykepleien 2022;110(89978):e-89978

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2022.89978](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2022.89978)

Hovedbudskap

Høgskolen i Østfold (HiØ) har sammen med Sykehuset Østfold (SØ) og kommunale avdelinger i Fredrikstad, Sarpsborg, Moss, Halden og Indre Østfold et mål om å heve sluttkompetansen til nyutdannede sykepleiere og vernepleiere. Resultatet er en praksismodell som er implementert i et helseforetak og alle kommunene i samme nedslagsfelt.

Forskrift om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning (1) sier følgende om praksisstudier: «Praksisstudier utgjør en integrert del av studiet. Kvaliteten i praksisstudiene og hvordan de virker sammen med undervisningen ved utdanningsinstitusjonene, er avgjørende for den samlede studiekvaliteten. Praksisstudiene skal utformes slik at de sikrer at læringsutbyttet oppnås. Det skal tilstrebes kontinuitet i praksisoppfølgingen mellom utdanningsinstitusjon og praksistilbyder.

For å sikre kvalitet og kontinuitet skal praksisstudiene ha minimum to perioder av minst sju ukers varighet, hvorav én periode skal være i kommunale helse- og omsorgstjenester, og én periode skal være i spesialisthelsetjenesten. De to periodene må inkludere døgnskuttet oppfølging av pasienter. Det bør legges til rette for at studenten får erfaring med både poliklinisk-, dag- og døgnbehandling i pasientens behandlingsskjede i spesialisthelsetjenesten».

Kompetanseprosjekt ble videreført

Prosjektet «Sykepleier- og vernepleierstudenters sluttkompetanse etter endt bachelorutdanning (SVEKOMP)» startet i 2017. Etter to år ble det solide samarbeidet i prosjektet videreført i prosjektet PROFF - en praksismodell for fremtiden. Begge prosjektene hadde deltakere fra hele gamle Østfold fylke, fra Høgskolen i Østfold, Sykehuset Østfold og kommunene Fredrikstad, Sarpsborg, Moss, Halden og Indre Østfold.

Sykehuset Østfold er lokalisert på Kalnes og i Moss. Fylket har også fem kommunale akuttavdelinger, 34 sykehjem, mer enn 40 avdelinger for hjemmebaserte tjenester og institusjonstjenester for personer med funksjonshemninger. Om lag 1700 praksisperioder utføres årlig ved disse avdelingene.

Hva skal læres hvor?

I en tidlig fase av SVEKOMP gjennomførte vi en spørreskjemaundersøkelse blant praksisveiledere i alle de nevnte avdelingene (2). Formålet var å kartlegge hvilke tekniske ferdigheter som inngikk i undervisningsopplegget (n = 30) ved Høgskolen i Østfold. Hva mente veilederne skulle læres hvor og når? Hvilke ferdigheter savnet veilederne, og hvilke ferdigheter mente de eventuelt det var nødvendig å ha søkelys på? Vi fikk 437 svar.

«Omfanget av nødvendige ferdigheter er stort.»

For eksempel mente 79,2 prosent av praksisveilederne at studenten må undervises på høyskolen i å sette injeksjoner. Samtidig mente 48,3 prosent av praksisveilederne at studenten skal lære å hjelpe pasienten med kompresjonsstrømper på høyskolen.

Noen mente at ferdigheter som negl- og fotstell og sengereing kan utelates. I tillegg mente praksisveilederne at studentene ikke hadde fått opplæring i prosedyrer som stell av stomi, stell av trakeostomi, stell og bruk av PICC-line og ikke-invasiv ventilering. Denne kartleggingen viste oss at omfanget av nødvendige ferdigheter er stort og sett på som viktig av veiledere.

Veiledere forventer at studenter er forberedt

Etter kartleggingen gjennomførte vi åtte fokusgruppeintervjuer med veiledere fra henholdsvis fire kommunale avdelinger og fire sykehusavdelinger (to kirurgiske / to medisinske). Vi fant ut at veiledere forventer at studentene møter forberedt til praksis.

Forberedelsen kan bestå i å lese seg opp på aktuelle tilstander i avdelingen eller komme på besøk i forkant av praksis. Veilederne forventer også at høyskolen sikrer at studentene har relevant teoretisk kunnskap og ferdighetstrening før de begynner med praksisstudiene.

«Klinisk praksis krever både tekniske og ikke-tekniske ferdigheter.»

Veilederne diskuterte ikke egen rolle i å forberede studentene til praksis, eller hvordan de kan støtte studentene ved oppstart av praksis. Videre formidlet veilederne at klinisk praksis er kompleks og krever både tekniske og ikke-tekniske ferdigheter, både generelle og arenaspesifikke ferdigheter og både basale og avanserte ferdigheter.

I tillegg må ferdighetene kombineres slik at studentene blir i stand til å «se hele mennesket». Å støtte studentene i denne prosessen ble sett på som utfordrende. Årsaken er at praksisveilederne opplevde å ikke ha nødvendig veiledningskompetanse (3, 4).

Studentene mente noen ferdigheter ikke var så relevante

Vi gjennomførte også tre fokusgruppeintervjuer med til sammen elleve sykepleier- og vernepleierstudenter. Også blant studentene fremkom det at behovet for ferdigheter er sammensatt. Studentene oppga behov for å kunne etablere menneske-til-menneske-relasjoner, organisatorisk kompetanse og teknisk mestring.

Veiledning ble vurdert som viktig både under ferdighetstrening på skolen og i praksis. Veiledning ble også sett på som viktig når det kom til å planlegge gjennomføringen av oppgavene. Studentene erfarte at noen ferdigheter ikke var så relevante for praksis, og at de ikke fikk trent på alle ferdighetene i praksis på grunn av de ulike praksisstedene (5).

Slik er praksismodellen

Gjennom kartleggingene og det tette samarbeidet mellom kommune, sykehus og høyskole så vi behovet for å finne en god modell for forberedelse til og gjennomføring av praksis. Gjennom en rekke møter og workshoper ble PROFF-modellen (6) videreutviklet. Praksismodellen inneholder flere ulike elementer (7):

- informasjon til studentene om avdelingen
- en plan for å ta imot studenten
- en kompetansetrapp i ulike trinn for studenten i løpet av et gitt antall uker på et praksissted
- tips og råd til praksisveiledere (for eksempel om veiledning, nyttige spørsmål, refleksjonsnotat, grunnholdning hos veileder)
- informasjon til praksisveiledere om lenker til nettsider med ulike praksisdokumenter (for eksempel forskrift om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning/vernepleierutdanning, vurderingsdokument og ferdighetsskjema)

«De konkrete læringsmålene angis i en trapp.»

Kompetansetrappen utarbeides i tett samarbeid mellom en representant fra det aktuelle praksisstedet og ansvarlig lærer fra høyskolen. Her konkretiseres det hva læringsutbyttene fra den nasjonale retningslinjen innebærer på det aktuelle praksisstedet. For eksempel: «planlegger og leder egen sykepleieutøvelse ved å utføre pasientbesøk uten veileder og følge opp primærpatientene».

De konkrete læringsmålene angis i en trapp og sikrer studenten progresjon gjennom praksisperioden, uavhengig av om veileder blir syk, tar ferie eller skiftes ut av andre årsaker.

Vi etablerte samarbeid med en digital plattform

Vi diskuterte lenge hvordan praksismodellen kunne digitaliseres. En mulighet var å legge den på høyskolens hjemmesider. En annen var å tilpasse den til de enkelte avdelingenes hjemmesider. Tanken var å sikre opplevd eierskap til modellen. Å få tilgang til så mange avdelingers hjemmesider ble uoverkommelig. Vi etablerte derfor et samarbeid med Kompetansebroen.

«Kompetansebroen er en digital plattform for samhandling og kompetansedeling mellom sykehus, kommuner og utdanningsinstitusjoner. Nettsiden gir tilgang til digitale læringsressurser, temabaserte fagområder, arrangementskalender og nyheter. Målgruppen for Kompetansebroen er studenter og medarbeidere i helsetjenesten» (8).

Etter pilotprosjektet har vi kun fått positive tilbakemeldinger om den digitale løsningen: Den er intuitiv og fremstår profesjonell. Videre har vi i prosjektgruppen erfart at revisjoner tas inn raskt og fortløpende, og at våre ønsker og behov inkluderes.

Veilederne mente det ble lettere å vite hva som forventes av studenten

Modellen ble først et pilotprosjekt i fire sykehusavdelinger og fire avdelinger i kommunehelsetjenesten. Vi gjennomførte spørreundersøkelser før og etter pilotprosjektet. Spørreundersøkelser ble utført i henholdsvis februar og juni blant veiledere (n = 37/17) og studenter (n = 79/85). Resultatene tyder på at kompetansetrappen hadde en positiv effekt under praksisstudiet.

Studentene viste til at kompetansetrappen forenklet og tydeliggjorde mål og læringsutbytter. Modellen var motiverende og effektiviserte tidsbruken. På den måten det ble lett å planlegge praksisstudiene. Veilederne fremhevet at modellen var et nyttig verktøy. Den ga oversikt, var en god huskeliste eller sjekklister, og det ble lettere å vite hva som forventes av studenten.

«Modellen tydeliggjorde læringsutbyttene.»

Vi gjennomførte også tre fokusgruppeintervjuer med veiledere i etterkant. Veilederne som deltok på intervjuene, viste til at modellen tydeliggjorde læringsutbyttene. De mente modellen gir en samlet oversikt over det studenten skal lære, og de mente kompetansetrappen effektiviserer praksisperioden. Det ble også fremhevet at god informasjon om modellen var viktig før første gangs bruk.

I løpet av perioden er fire vitenskapelige artikler (2–5) og én fagartikkel publisert (6). I tillegg er én vitenskapelig artikkel inne til fagfellevurdering. Prosjektet ble presentert på Fag- og forskningsdagen for sykepleietjenesten i Helse Sør-Øst i 2021 og som poster på Sykepleiekongressen i november 2021.

Flere har spurt om å få bruke praksismodellen

Til tross for at det har vært en utfordring under covid-19-pandemien, har prosjektdeltakerne opprettholdt kontakten og ivaretatt relasjonene. Praksislærer og praksisveiledere har også samarbeidet. Praksismodellen har blitt videreført og revidert i flere av praksisavdelingene både i kommunene og på sykehuset.

Tilbakemeldingen er at erfaringene er gode. Flere av seksjonene som ikke har vært en del av prosjektet, har spurt om å få bruke modellen. Studentene melder også at praksisstedene er markant bedre forberedt på at studenten skal komme ut i praksis.

Prosjektet har gitt tanker om videre samarbeid

I forbindelse med praksisprosjektet skal flere elementer av PROFF-modellen innføres i en rekke sykehusavdelinger. Høgskolen i Østfold planlegger å ta modellen bredt i bruk også i kommunale avdelinger, inkludert på sykepleier- og vernepleierutdanningen.

Arbeidet med prosjektet har gitt gode erfaringer med hvordan vi kan samarbeide bedre på tvers av høyskole og praksisfelt. At det i tillegg er etablert et stort nettverk, gjør det sannsynlig at modellen kan tas ytterligere i bruk. Vår opplevelse er at samarbeid er helt sentralt for å skape varig endring til det beste for studenter, veiledere, lærere og ikke minst pasientene.

FAKTA

Prosjektmedarbeidere i ulike faser av prosjektet

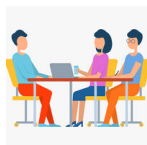
- **Sykehuset Østfold:** Richard Olsen, Lars Gunheim-Hatland, Ann Katrin Reinnel, Mona Martinsen, Tone Christin Nordmark, Hanne Karlsen.
- **Sarpsborg kommune:** Stine Brit Larsen, Iris Bente Pedersen, Ellen Heramb Johansen, Jon-Bertil Warenus.
- **Moss kommune:** Nina Løkkevik.
- **Fredrikstad kommune:** Nina Waagbø, Mariann Ytterbø, Maria Edvardsen, Anne Herwander Kvarsnes.
- **Halden kommune:** Malin Berger, Ann-Charlotte Eng.
- **Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester Viken/Østfold:** Ina Blågestad, Wenche Charlotte Hansen.
- **Kompetansebroen:** Martine Hemstad Lyslid, Karen Kvale Saugstad, Hans Petter Skott Hansen.
- **Høgskolen i Østfold:** Siri Brynhildsen, Anne-Grethe Gregersen, Hilde-Marie Andreassen, Mette Tindvik Hansen, Kari Megrund, Ann-Chatrin Linqvist Leonardsen.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

Referanser

1. Kunnskapsdepartementet. Rammeplan for sykepleierutdanning. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2008. Tilgjengelig fra:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/rammeplaner/helse/rammeplan_sykepleierutdanning_08.pdf (nedlastet 16.08.2022).
 2. Leonardsen ACL, Blågestad I, Brynhildsen S, Olsen RM, Hatland LG, Gregersen AG, et al. Nurses' perspectives on technical skill requirements in primary and tertiary healthcare services. *Nurs Open*. 2020;7:1424–30. DOI: [10.1002/nop2.513](https://doi.org/10.1002/nop2.513)
 3. Leonardsen ACL, Brynhildsen S, Hansen M, Grøndahl VA. Nursing supervisors' perspectives on student preparedness before clinical placements – a focus group study. *PLOS One*. 2021;16(5):0252483. DOI: [10.1371/journal.pone.0252483](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252483)
 4. Leonardsen ACL, Brynhildsen S, Hansen M, Grøndahl VA. Supervising students in a complex nursing practice – a focus group study in Norway. *BMC Nursing*. 2021;20(1):168. DOI: [10.1186/s12912-021-00693-1](https://doi.org/10.1186/s12912-021-00693-1)
 5. Gregersen AG, Hansen M, Brynhildsen S, Grøndahl V, Leonardsen ACL. Students' perspectives on learning practical nursing skills: a focus group study in Norway. *Nurs Res Pract*. 2021;8870394. DOI: [10.1155/2021/8870394](https://doi.org/10.1155/2021/8870394)
 6. Martinsen M, Reinnel AK, Grøndahl V, Leonardsen ACL. «Østfoldmodellen» kan forbedre kvaliteten på praksisstudier. *Sykepleien*. 2020;108(79917):e-79917. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2020.79917](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2020.79917)
 7. Kompetansebroen. Praksismodell for fremtiden. Østfold: Kompetansebroen; 2021. Tilgjengelig fra:
<https://www.kompetansebroen.no/samhandling/praksismodell-for-fremtiden-2?o=ostfold> (nedlastet 16.08.2022).
 8. Kompetansebroen. Om Kompetansebroen. Østfold: Kompetansebroen; u.å. Tilgjengelig fra:
<https://www.kompetansebroen.no/om-kompetansebroen?o=ostfold> (nedlastet 16.08.2022).
-

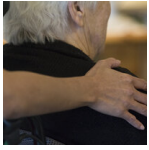
LES OGSÅ

Er faglig veiledning nyttig for sykepleiere?

LES OGSÅ

Veiledning gjør nyutdannede sykepleiere bedre rustet for utfordringer

LES OGSÅ

Samarbeid mellom fysioterapeuter og sykepleiere ga bedre praksisveiledning

LES OGSÅ

Veiledning av masterstudenter kan forbedres ved å bruke en strukturert metode

FERDIGHETER KREVES: Hva skal læres på høgskolen og på praksisstudiet? Praksisveiledere forventer at studentene har teoretisk kunnskap og ferdighetstrening før de går ut i praksis. *Illustrasjonsfoto: Science Photo Library / NTB*